

Karjalaissyntyinen musiikinprofessori ravintolasoittajana

1860—70-luvulla oli Aunuksen läänin puoleisen Karjalan aidoimmilta keskusalueilta, Säämäjärveltä, lähtenyt Attisen talon poikanen Vasja Viipuriin onneaan etsimään. Hänen viralliseksi sukunimekseen venäläiset viranomaiset olivat merkinneet: Akimov. Viipurissa poikanen pääsi, ilmeisesti jonkun venäläissyntyisen kauppiaan juoksupojaksi, sitten kauppa-apulaiseksi ja lopulta varsin hyvin menestyneeksi kauppiaksi. Liiallisen luottavaisuutensa vuoksi hän kuitenkin menetti kaiken omaisuutensa ja kuoli aivan köyhänä.

Tällä kauppiaalla oli lapsia, näistä kaksi poikaa, jotka opiskelivat Viipurin venäjänkielisessä reaalikoulussa. Vanhempi heistä, Aleksanteri, suoritti opintonsa jo ennen isänsä köyhtymistä ja oli isänsä kuoltua Venäjän laivaston insinööriä. Nuorempi poika Pietari (Pekka) niihin aikoihin lopeteli reaalilukion viimeistä luokkaa yksityisoppilaana — ja huolehti samalla äitinsä sekä sisariensa toimeentulosta. Myöhemmin otti perheen huollon tehtäväkseen Aleksanteri; ja silloin Pekka siirtyi jatkamaan opintojaan Pietarin yliopiston metsätieteellisessä korkeakoulussa.

Suurlakko v. 1905 keskeytti nämä opinnot ja poika palasi kotikaupunkiinsa, mistä kohta siirtyi opintojaan jatkamaan Saksaan, Sterlitzin tecnicumiin Mecklenburgissa, päättäen opintonsa jo v. 1907. Työskenneltään talvikauden Westphalenissa insinööriä hän meni jälleen Pietariin opiskelemaan elektroteknillisessä korkeakoulussa.

Musiikki oli Pekka-pojalla veressään. Jo Viipurissa hän sai musiikin opetusta säveltäjiltä, Emil Sivorilta ja E. Alenjevilta sekä urkuri-säveltäjä C. Th. Södermanilta. Mentyyään toistamiseen Pietariin hänet »keksi» keisarillisen konservatorion johtaja, säveltäjä A. Glazunov, joka tutustui hänen senaikaisiin sävellyksiinsä. Niiden perusteella G. kehoitti Akimovia jättämään kaikki muut opintonsa ja antautumaan sävellysopeintoihin. A. siirtyikin oppilaaksi konservatorion ja v. 1915 lopetti sen kurssin loistavin arvosanoin kaikissa aineissa. Jo opintojensa loppuvuosina A. toimi konservatorion eräiden luokkien apuopettajana siirtyen oman kurssinsa päätyttyä varsinaiseen opettajakuntaan. V:sta 1917 A. toimi Harkovin konservatorion sävellysopein professorina ja konservatorion varajohtajana sekä v. 1920—22 sävellysopein professorina Kubanin valtion konservatoriossa. V. 1923 hänet pyydettiin takaisin Pietariin konservatorion musiikin teorian ja sävellysopein professoriksi.

Kun olot Neuvostoliitossa 1920-luvun lopulla kiristyivät myös musiikin alalla valtiojohtoiseen suuntaan, professori A. (muistaakseni samoihin aikoihin kuin Glazunov siirtyi ulkomaille) v. 1929 palasi jälleen kotikaupunkiinsa Viipuriin. Siellä hän toimi opettajana musiikkiopistossa ja silloisen vaillinaisen palkkauksen vuoksi joutui elämään taloudellisesti vaikeissa oloissa. V. 1937 A. siirtyi Helsinkiin, jossa hän toimi 5 vuotta ortodoksisen pappisseminaarin musiikin opettajana, antoi sävellysopein tunteja, sävelsi filmimusiikkia sekä ortodoksisia kirkkolauluja, m.m. liturgian sekä varsi-

naisena leipätyönään oli — ravintolasoittajana. Taiteilijanimenään hän käytti: Pekka Attinen, joka todellisudessa oli hänen alkuperäinen sukunimensä. Karjalaisittain sanottuna hän oli Attizen Pesha.

Minä tutustuin prof. Attiseen musiikin merkeissä. Erään yhteisen tuttavamme välityksellä hän pyysi minua kirjoittamaan suomenkielisen tekstin jo Pietarissa säveltämänsä suomalaisiin kansansävelmiin pohjautuvan moniosaisen sekakuoroteokseensa, jotta hän voisi sen tarjota kustantajalle. Tutustuttuani käsikirjoitukseen minä selitin, että sillä meidän oloissamme ei olisi menekkimahdollisuuksia, koska vain Klemetin »Suomen laulu» ja ehkä jotkin toiset samalle tasolle pyrkivät sekakuorot kykenisivät sen sellaisenaan esittämään. A. vakuutti, että prof. Paulovin kuoro Pietarissa oli laulanut sen melkein prima vista, mutta se ei muuttanut minun käsitystäni. Olin — näet — useita kertoja radiossa kuullut tuon virtuoosin esityksiä. Se oli niitä venäläisiä suurkuoroja, joihin laulajat oli lapsesta alkaen ankaran karsinnan perusteella valmennettu niin teknillisesti kuin äänellisesti. Tämän neuvottelumme jälkeen meillä oli keskenämme keskustusta yli 10 vuoden ajan — hän opettajana, minä hänen perin vähäisenä oppilanaan.

Niin — professori Attinen oli ilmeisesti etevä sävellysopein tuntija. Muutenhan prof. Glazunov, joka itse jo 16 vuotiaana sävelsi ensimmäisen sinfoniansa ja v:sta 1899 toimi keisarillisen konservatorion opettajana sekä 1905 alkaen sen johtajana, ei olisi arvostanut häntä niin suuresti ja uskonut johtamassaan oppilaitoksessa juuri tuon alan professuuria Attiselle. Ja jos Attisen isä olisi jättänyt lapsensa kotikaupunkinsa suomenkielisiin oppikouluihin, olisi tuon karjalaispojan — Pekka Attisen — elämäankaari todennäköisesti saanut toisenlaisen muodon ja sen mukaan myös olosuhteet.

Tuntuu suorastaan kohtalon ivalta että muusien armoittama mies 4. 8. 1956 kuoli veritulpan sydämeen iskemänä — vain ravintolasoittajana.

T.

Topografi Nikolai Valasmo. Ensimmäisen kerran Hel-singissä on ortodoksisen — Pyhän Kolminaisuuden — kirkon isännöitsijäksi valittu karjalainen mies.